

ΑΝΑ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑΝ.

Ματίλδη Σεράου.

(Συνέχεια ἴδε ἀριθ. 253).

Κατ' αὐτὰς ἀνέγων ἐν νέον διήγημα τῆς Δ^ς Σεράου, ὅπερ αὐτὴ ἐπιγράφει «*Διήγημα Ἑλληρικόν*» τοῦτο συντέλεσεν ὅπως ἀποφασίσω τέλος νὰ γράψω περὶ αὐτῆς.

Καὶ ἤδη περάνας τὴν ἀνιῶδη προσωπικὴν ἀφήγησιν, ἐκ πάντων τῶν ἔργων τῆς συγγραφῆως, τὸ βραχὺ τοῦτο διήγημα ἀμέσως πρὸς τὸ ἐμὸν τέλος συντείνον, θὰ ποιήσω ἀντικείμενον τῆς μελέτης μου, ἣν ἀκράτητον καὶ ἄνευ μέτρου πτεροῦσιν αἱ ἐλπίδες, τὰς ὁποίας ἡ περιέργως τυχαία ἐν τῇ ζήτησιν συνάντησίν μου μετὰ τῆς Ἑλληνίδος καλλιτέχνιδος ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας φιλολογίας μοὶ ἐνέπνευσεν.

Ἐπανέλαθον καὶ πάλιν ἐλπίδας· ἀλλ' ἡκιστα ἐμβριθῶς, ἂν οὐχὶ παραλόγως, μοὶ φαίνεται ὅτι ἡ λέξις αὕτη ἐρμηνεύει τὴν ἰδέαν μου· τὴν ἰδέαν αὐτὴν οὐχὶ αἱ ἐλπίδες πτεροῦσιν, ἀλλ' εἰς πόθος, μία εὐχὴ, ἡ αὐταπάτη ἢ ἐπαγγελιομένη ἡμῖν τὴν πραγμάτωσιν ἐνός ὄνειρου.

Δὲν ἔχομεν καλλιτέχναις· ἡμῖς καὶ πλέον αἰῶν ἐλευθέρου ἔθνικοῦ βίου τί ἔδωκεν ἡμῖν ἐν τῷ κόσμῳ τῆς τέχνης; Ὀλίγους μόνον στίχους, δύο ἢ τρία δράματα, οὐδὲν μυθιστόρημα, οὐδὲν ἀγαλμα, οὐδεμίαν εἰκόνα.

Καὶ ζῶμεν ἐκεῖ, ἐνθα ὁ Παρθενῶν ὀρθοῦται ἔτι ὡς μία ὑπερτάτη ἰδέα ἀπομακρωθεῖσα· καὶ λαλοῦμεν τοῦ Πλάτωνος τὴν γλῶσσαν, καὶ ἀπὸ τῶν βαθμίδων τοῦ θεάτρου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ παριστάμεθα, ὅταν θέλωμεν καὶ τὴν ἀνάστασιν τῆς Μούσης τοῦ Σοφοκλέους.

Δὲν ἔχομεν καλλιτέχναις, δὲν ἔχομεν γραφίδας· καὶ ἔχομεν ἥρωας, δυναμένους νὰ ἐμπνεύσωσιν ἀριστουργήματα, ὅσους οὐδεμία ἀνθρώπινος πατρίς ποτε ἔσχε· θησαυροὺς ἱστορικοὺς δι' οὓς ὁ κόσμος ἅπας ζηλοῖ ἢ θαυμάζει ἡμᾶς, μέλλον ὅπερ πάντος μὴ Ἑλλήνος ἢ φαντασία εἶναι μικρὰ ὅπως δυνήθη ἐν ἑαυτῇ νὰ συλλάβῃ, καὶ ζῶμεν ἐν τῇ χώρᾳ ἐνθα ἐγεννήθησαν καὶ ἀθάνατοι διαίτωνται ἀεὶποτε οἱ θεοὶ οὓς μᾶλλον ἡγάπησαν καὶ ἀγαπῶσιν οἱ ἄνθρωποι· καὶ δὲν ἔχομεν καλλιτέχναις· δὲν ἔχομεν γραφίδας.

Ἐλλείπει παρ' ἡμῖν ὁ καλλιτεχνικὸς χῶρος, ἡ καλλιτεχνικὴ ἀτμοσφαῖρα, ἐκτὸς τῆς ὁποίας ὁ ποιητὴς καὶ καλλιτέχνης φθίνει, διαφθείρεται, θνήσκει· καὶ ὁ ἀραιὸς καὶ διαλείπων ἀὴρ ἐν ᾧ ἡ νηπία παρ' ἡμῖν φιλολογία ἀνακινεῖται, τυγχάνει τεχνητὸς, ἀπὸ ξενικῶν συνθετῆ- μένος στοιχείων, οὐδὲν ἔχων τὸ Ἑλληνικόν, ἀμοιρος τῆς λάμπους τῆς Ἀνατολικῆς εὐδίας, βαρὺς ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς Δύσεως συγκομιζομένης ὀμίχλης.

Μετὰ τοῦ Ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας, καὶ τῆς

γενεᾶς ἐκείνης, ἔληξε καὶ ἡ πρώτη περίοδος τῆς νεωτέρας ἡμῶν ποιήσεως, ἡ τῆς Δημοτικῆς, ἥτις θαυμαστῶς, ἀπαρμιλλῶς ἀποτυποῖ τὸ Ἑλληνικὸν ἦθος τῶν δούλων ἐτι πατέρων ἡμῶν.

Ἄλλ' οἱ εὐθὺς μετὰ τὸν Ἀγῶνα ἐν τῇ ἐλευθέρῳ Ἑλλάδι τὰς χορδὰς τῆς λύρας τανύσαντες ποιηταὶ εἶχον ἀνατραφῆ ἐν τῇ Δύσει ἢ ἐν τοῖς ἥθεσι τῆς Δύσεως, καὶ ἂν ὡς πατριῶται ἔσχον Ἑλληνίδας τὰς καρδίας, τῶν ποιητῶν αἱ ψυχαὶ ὅμως ὑπῆρξαν ψυχαὶ Φράγκων.

Οὔτοι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῆς νεαρᾶς καὶ σφιγγῆς Ἑλλάδος ἐδηλητήριασαν ποτίζοντες αὐτὴν τὸν ῥωμαντισμόν. Ἐν τῷ κοινωνικῷ σώματι τῆς ἀπὸ τοῦ Μεσαιῶνος ἀνακυπτούσης Εὐρώπης ὁ ῥωμαντισμὸς ἐτύγχανε συνεπὲς κατὰ νόμους φαινόμενον τῆς ἠθικῆς ἐν τῇ ἑαυτῆς ζωῇ ἐξελίξεως· διὰ τὴν ἀναστηθεῖσαν ὅμως Ἑλλάδα, ἥτις δὲν ἔσχε Μεσαιῶνα, δὲν ἔσχε Μεσαιωνικὴν ζωὴν, ὑπῆρξε πάθος, ὅπερ ἀνέτοιμον καταλαβὸν τὸν ἠθικὸν ὀργανισμόν τῆς, τὸν διέφθειρεν ἐκεῖ ὅπου ὑπείστηθεν, ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις κοινωνικοῖς στρώμασιν, ἐπέσχευ ἐν αὐτῷ πᾶσαν ἀνάπτυξιν, καὶ κατέφθειρε ἐλλειπῶς τὸ κύριον αὐτοῦ στοιχεῖον, τὸν ἱστορικὸν ἔθνικόν χαρακτῆρα. Συνειθίσαμεν νὰ αἰσθανώμεθα διὰ τῆς καρδίας τοῦ ἐρωτευμένου, φθισιῶντος κόσμου τῆς Δύσεως, ζῶντες ἐν τῇ φύσει πρὸς ἣν τὸ γλυκύτατον αὐτῆς μειδίωμα ἢ Ἀνατολή, ἡ μεγίστη τῆς ζωῆς δότειρα, προσμειδιᾷ· ἐνθα, ὑπὲρ τῆς ἐρώσεως ἀηδόνος ἢ τὴν ἡπιον ἐλεγείαν, ἀκράτητος ἀεὶποτε ἀντήχησε τοῦ διθυράμβου ὁ ἀέτιος κρωγμός. Συνειθίσαμεν νὰ σκεπτόμεθα διὰ τοῦ μυελοῦ τῶν ἀθλιῶν ἡρώων τῆς Δύσεως, ἡμεῖς, οἱ Ἕλληνες, ὁ λαὸς ἐν ἡ διαφθορᾷ τρομάζει, ἔτι πλέον ἢ πάντα ἄλλον, ὁ λαὸς, ὅστις μόνος ἴσως ἐν Εὐρώπῃ τρώγει ἅπας καὶ καθ' ἑκάστην, ὁ λαὸς παρ' ᾧ ὁ τελευταῖος παρίας κατέβη τὴν εὐγένειαν τοῦ αἵματος καὶ τὴν ὑπερφάνειαν βασιλείαν, ὁ ὄχλος τοῦ ὁποίου τὰ ὀδοφράγματα καλοῦνται Γραβιά καὶ Μεσολόγγι καὶ αἱ ἦτται Ἀρκάδι.

Λαλοῦμεν Ἑλληνιστί· αἰσθανώμεθα καὶ σκεπτόμεθα Εὐρωπαϊστί· λοιπὸν στερούμεθα ὄντως ἔθνικοῦ χαρακτῆρος, ἢ, ἂν ἔχωμεν, ὁποῖος οὗτος; Ἡ μαρτυρία τῆς συγχρόνου ἡμῶν φιλολογίας εἶναι ἐντελῶς ἀρνητικὴ. Ἐν τῷ κόσμῳ τῶν καλλιλογικῶν ποιημάτων ζητήσατε μίαν μορφήν, ἓνα χαρακτῆρα, ὅστις νὰ μὴ συγγέται ἀδιάκριτος ἐν τῷ κυκλωῖ τοῦ ἠθικοῦ κόσμου τῆς Δυτικῆς φαντασίας· ἴσως ὑπάρχει καὶ τις ἄλλη, ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν τῇ μνήμῃ μου δύο μόνον ἐκθρώσκουσι μορφαί, οἱ δύο ἀδελφοί, οὓς, ἀμιμήτως δι' Ἑλληνίδος ἀναβολῆς, ἐν αἴσθημα Ἑλληνικὸν περιβάλλον, παρὰ τοὺς ἀδελφοὺς τῆς «Φραγκίσκης ἐξ Ἀριμινίου» τοῦ Πελλίκου, καὶ τοὺς τῆς «Νύμφης τῆς Μεσσήνης» τοῦ Σχίλλερ, ἑλληνοπρεπῶς παρέταξεν ὁ ποιητὴς τῆς *Galateias*.

Ζητήσατε μετὰ τῶν σπανίων γνωστῶν προϊόντων τῆς συγχρόνου ἡμῶν φιλολογίας τὰ γνωστότερα· ἔχομεν ἐν μυθιστόρημα μεταφρασθὲν εἰς πάσας τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, καὶ τὸ ὅποιον εἰς μίαν τῶν γλωσσῶν τούτων λογικώτερον ὤφειλε νὰ γράφῃ πρωτοτύπως, ἀλλ' οὐχὶ εἰς τὴν Ἑλληνίδα· διότι μίαν μόνην ἔχει Ἑλληνικὴν ἰδιότητα, τὴν γλῶσσαν αὐτὴν· ὁ συγγραφεὺς του δοκεῖ

νεολατίνος τις οιοσθήποτε, μαθητής του άββα Ρucei και του Βολταίρου συγχρόνος, Ευρωπαϊκήν τινα κοινωνίαν της Δύσεως είδώς, από ταύτης τὸ πνεῦμα ἀρῦόμενος και διὰ λογαριασμόν της μόνον γράψας. Οἱ πολλοὶ τῶν στίχων τῶν προσφιλεστέρων ἡμῶν ποιητῶν εἶναι σχεδὸν μεταφράσεις ἢ ἀπομιμήσεις ξενικῆς ποιήσεως· σύμπας τέλος ὁ διὰ τῆς καλλιλογίας και τῶν καλῶν τεχνῶν ὑφιστάμενος διανοητικός, ἠθικός ἡμῶν κόσμος, στενότατος ἔτι και ἀτελέστατος, στερεῖται Ἑλληνισμοῦ.

Ἐλησιμόνησαν οἱ παρ' ἡμῖν γράφοντες ὅτι οἱ Ἕλληνες εἴμεθα Ἀνατολίται, και ἐστράφησαν πρὸς τὴν Δύσιν παραγνωρίζοντες και ἑαυτοὺς και τὸ ἔθνος ᾧ ἀνήκουσιν. Ὅτι ἀποκαλῶ Ἑλληνισμὸν, τὸ Ἑλληνικῶς αἰσθάνεσθαι, τὸ Ἑλληνικῶς φρονεῖν, ἢ Ἑλληνικῆ καλαισθησία, ἄπερ ἡ μελέτη τῶν βιβλίων ἀποκαλύπτει ἐν ταῖς ἀπὸ τοῦ παρελθόντος πνευματικαῖς ἡμῶν θησαυροῖς, και ἡ μελέτη τῶν πραγμάτων ἐν τῷ λαῷ ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ζῶμεν, παραγνωρίζεται, παραμελεῖται και τέλος ἐκλείπει ἀποσβούμενον ὑπὸ τῆς ἐξῴθεν παρ' ἡμῖν εἰσβαλλούσης ξένης ἠθικῆς, ξένης τέχνης.

Και ἰδοὺ τὸ σημεῖον ἐφ' ὃ παρεγενόμεθα ἤδη· δὲν ἔχομεν οὐδὲ κἂν φιλολογίαν ἐθνικὴν· ἦτοι ἡ ἡμετέρα μικρὰ φιλολογία οὐδὲν ἔχει τὸ ἐθνικόν·

Ὅρμη ἀκάθεκτος μ' ἐλαύνει και ἀπειλεῖ νά με παρασύρῃ ἀπὸ τῆς φιλολογικῆς ταύτης θλίψεως εἰς τὴν συμπληροῦσαν αὐτὴν κοινωνικὴν θεωρίαν . . . ἀλλὰ, ἰδοὺ, σωφρονῶ, και ἀναγράφω ἐνταῦθα ὡς συμπέρασμα μόνον αὐτῆς, τὴν ιδέαν μου· ἢ Ἑλλάς ἔχει Ἑλληνας· δὲν ἔχει καλλιτέχνας.

— Δεσποινίς, συγγνώμη . . . Ἀποτείνομαι πρὸς τὴν Δῶ Σεράου, διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς ὁποίας ἐπέγραψα τὸν ἀσύγγνωστον τοῦτον ληρόν μου, ἀναστρεφόμενον περὶ τὴν ιδέαν ἐκείνην· ἂν ἡ ἀριστοτέχνις αὐτῆ τῆς γραφίδος ἀποφασίσῃ νά καλέσῃ εἰς ἑαυτὴν Ἑλληνόφωνον τὴν Μοῦσαν, ἀφοῦ πρῶτον σπουδάσῃ τὴν πατρίδα της, ἢν ἄγνοεῖ, και τὴν νέαν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν, ἐκεῖ ἔνθα αὐτῆ ἐντελῆ τὸν ἐθνικὸν αὐτῆς χαρακτήρα διατηρεῖ ἔτι και πάντοτε . . .

Σήμερον ὅ,τι γράφει ἡ Δῶ Σεράου ἐν Ἑλλάδι δύναται νά τύχῃ ῥοητόν, ἀλλ' οὐχὶ και αἰσθητόν. Εἰς ἠθικὸς κόσμος σχεδὸν πρωτότυπος, παράδοξος, πολὺ Βαλκаниκός, ἦττον ἀληθής, ἀναγκάζεται ἐν τῇ φαντασίᾳ τῆς νεαρᾶς συγγραφῆς. Αἱ ἰδέαι τῶν ἀποτελούντων τὸν κόσμον τοῦτον προσώπων ἀφ' ἐνὸς μὲν φέρουσι τὸν τύπον τῆς κοινωνίας ἐν ἣ αὐτῆ ἀνετράφη και ἔζησε μέχρι τοῦ νῦν, ἀφ' ἐτέρου δοκοῦσιν ὡς φαινόμενα ἀπὸ φυσικῶν προκύπτοντα νόμων, προϊόντα, δηλονότι, τῶν διαφόρων ἐντυπώσεων, ἃς αἱ ἀπὸ τῆς ὀργανικῆς τῶν ὄντων τούτων ζωῆς ἐξωτερικαὶ ἐπήρεια ἐπὶ τοῦ μυελοῦ αὐτῶν ἐπάγουσιν. Αὐτὸς ὁ οἶστρος και ἡ ὑψηλοφροσύνη ἀκόμη ἔχουσιν ἐν αὐτοῖς τὸ μέτρον τὸ ἀνάλογον τοῖς παραγωγικοῖς αὐτῶν αἰτίοις. Τὰ αἰσθήματα τῶν ἀπλάστων τούτων προσώπων τυγχάνουσι τὰ κύρια αὐτῶν συνθετικὰ και

σχεδὸν τὰ μόνα, διότι, εἰ και ἀνεγνώρισα ἤδη ἐν αὐτοῖς ιδέας, ἢ ζωὴ των εἶναι τὸ αἰσθάνεσθαι μᾶλλον ἢ τὸ σκέπτεσθαι.

Ἡ Δῶ Σεράου ἐμελέτησε βεβαίως τὴν ὀργανικὴν παθολογίαν τοῦ ἀνθρώπου, διότι πρὸς ταύτην ἀδισπᾶστος συνδέεται ἡ ἠθικὴ παθολογία, ἢς ἡ ἐπιστήμη οὕτω θαυμασίως βοηθεῖ αὐτῇ ἐν τῇ δεξιωτάτῃ συνθέσει και τῇ ἀπαραμίλλῳ ἀναλύσει τῶν ἠθικῶν ὄντων ἐξ ὧν βρῖθαι ἢ ἐαυτῆς φαντασία. Ὅντως, πάντα τὰ παθολογικὰ φαινόμενα ἀνάλογα παρ' αὐτοῖς ἐκδηλοῦνται, ἐν τῷ ἠθικῷ πᾶσχοντι ὀργανισμῷ, ἀπὸ τῆς παραφροσύνης τῶν αἰσθημάτων μέχρι τῆς φθίσεως τῶν ιδεῶν.

Τόσαι ὁμως ἠθικαὶ ἀσθενεῖαι, τόσαι νόσοι, τόσαι πάθη, ὧν αἱ μυρία φάσεις και ἀποχρώσεις, και οἱ παραγωγικοὶ λόγοι, και αἱ ἀλλόκοτοι ἐπιδράσεις και ἡ ἀλλοπρόσκαλος σύγχυσις μετ' ἀμιμήτου τέχνης ἐκτυλίσσονται ὑπὸ τὴν γραφίδα τῆς μυθιστοριογράφου, μέχρι τοῦδε βεβαίως δὲν ἠδυνήθησαν νά εἰσδύσωσιν ἐν τῷ ἠθικῷ ὀργανισμῷ τῆς παρ' ἡμῖν κοινωνίας, ἴσως διότι ἐκεῖνο ὅπερ καλοῦμεν πολιτισμὸν δὲν ἔλαθεν ἔτι καιρὸν νά προικίσῃ ἡμᾶς δι' ὄλων αὐτοῦ τῶν ἀγαθῶν, οἷς ἀναπόσπαστα ἐπάγει και τὰ πονηρὰ ἐκεῖνα, τὰς ἠθικὰς νόσους, τὰς ἀσθενείας και τὰ πάθη.

Ἡ παρ' ἡμῖν κοινωνία ἠθικῶς εἶναι ἀπλουστέρα ἐκείνης, ἢν ἐμελέτησε και γνωρίζει ἡ Δῶ Σεράου· και ἀπλουστέρα δὲν σημαίνει πείσοτερα.

Ἰδοὺ ὅτι τὴν ιδέαν μου ταύτην συγκριτικώτερον ἐκφράζω τὸν λόγον ἤδη βραχὺν ποιούμενος περὶ τοῦ τυχαίως προσεγεχθέντος μοι «Ἑλληνικοῦ Διηγήματος.»

Ἄν αἱ βραχεῖαι και μετὰ φειδοῦς μεμετρημένα στήλαι τοῦ «Μὴ Χάνεσαι» μοι τὸ ἐπέτρεπον, θά ἐπέβαλλον ἐμαυτῷ τὴν μετάφρασιν τοῦ διηγήματος τούτου, και ἴσως ἂν κατάρθουν αὐτὴν· τὴν βραχυτάτην ὁμως εἰσαγωγὴν ἐνταῦθα παρατίθημι, γλυκὺ φίλημα, ὅπερ ἐπὶ τὰ πτερὰ τῆς μητρικῆς ἀναμνήσεως ἢ Ἑλληνίς πρὸς τὴν πατρίδα ἀποστέλλει.

«Δὲν εἶναι ἰδικόν μου τὸ διηγήμα τούτο· τὸ ἤκουσα» και πολλάκις ἐζήτησα τὴν ἐπανάληψιν αὐτοῦ. Ἐν ταῖς μακραῖς ἀπομνημονεύματις τοῦ θέρους, κατὰ τὰς μακρὰς χειμερινὰς ἐσπέρας, ἐλάμβανον σκαμνίον και ἐκαθήμεν πρὸ τῶν ποδῶν τῆς μητρὸς μου, τὴν κεφαλὴν ἀναπαύων ἐπὶ τὰ γόνατά της. Ἐκείνη θωπεύουσα διὰ τῆς ἐλαφρᾶς και λεπτοφυοῦς χειρὸς της τὴν ἀδάμαστον κόμην μου, μοι διηγείτο τὰς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς μεμακρυσμένης και ὠραίας ἡμῶν πατρίδος, ἢ νοσταλγία τῆς ὁποίας συνθέλιβε τὰς καρδίας ἡμῶν· νοσταλγία πλήρης ἀναμνήσεων δι' ἐκείνην, διάπυρος ἐξ ἐλπίδων δι' ἐμέ. Τώρα ἡ μήτηρ μου, τὰ θυμηδῆ ἀναπολήματα, αἱ ἐλπίδες, ὅλα ἐξέλιπον· ἀλλ' ἐν τῇ ψυχῇ μου ἡρέμα τὰ διηγήματα ἐκεῖνα ἀναστρέφονται. Τοῦτο, ὡς πάντα τ' ἄλλα, εἶναι ἀληθές».

Και μετὰ τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμάς, ἃς ἡ μετάφρασις ἀκουσίως συλλέγει τῆς ἀρρήτου χάριτος, τῆς ἀμεταφράστου γλαφυρότητος τοῦ πρωτοτύπου, ἡρέμους, γλυκειάς, ὡς τῆς μητρὸς ἢ ἀνάμνησις, θλιβεράς, ὡς ἡ ἀπελπὶς νοσταλγία, ἢ καλλιτέχνις διὰ μιᾶς μόνον βιαίας κινήσεως τοῦ χρωστήρος ποιεῖ τὴν σκηνήν: «Ζοφερὰ ἀνακύπτει ἡ νῆσος τῆς Ἁγίας Μαύρας»· καὶ καθ' ὅλον τὸ διήγημα συνεχῶς διήκει, ὅ,τι οἱ Ἴταλοὶ ἀεὶποτε ἀνεγνώρισαν ὡς πρωτοτυπίαν παρὰ τῆ συγγραφῆ: τὸ ἀόριστον μειδίαμα Μούσης Ἑλληνίδος, ὅπερ ὡς ἀκτίς ἀπὸ λαμπροτέρου τινὸς ἄστρου ἐν τῷ οὐρανῷ τῆς Τέχνης διαχέει ἀνατολικὴν τινα μαρμαρυγὴν ἐπὶ τῶν σελίδων ἐφ' ἃς ἐχαράχθησαν αἱ ῥομαντικαὶ ἰδέαι, τὰ Ἰταλικά αἰσθήματα, οἱ Φραγκικοὶ τύποι τῆς Δ^ος Σεράου. Τῆς αὐτῆς Μούσης τὸ μειδίαμα, ἢ αὐτὴ ἀκτίς, ἥτις διὰ μέσου ἄλλων πρισμάτων θλωμένη λαμπρῶς περιβάλλει τὸν κλασικισμὸν τῶν Γαλατικῶν στίχων τοῦ Χενιέρου καὶ τὸν ἐπιρωνούμενον Ἀρακιδισμὸν τῶν Ἰταλικῶν στροφῶν τοῦ Φοσκόλου· ἢ αὐτὴ ἀκτίς, ἥς ἡ ἀπαυγὴ ἀμιμήτως παρ' ἡμῖν μέχρι τοῦ νῦν λάμπει ἐν ταῖς «*Αἰτικαῖς Νυξίαις*» τοῦ μόνου καλλιτέχνου ὃν ἔσχεν ἡ σύγχρονος Ἑλλάς.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ διηγήματος εἶναι τὸ ἄλμα τῆς Σαπφουῆς ἀνανεούμενον. Ἄλλ' οἱ χαρακτῆρες τῶν προσώπων ἀνήκουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν κόσμον τῆς φαντασίας τῆς Δ^ος Σεράου, κόσμον ῥομαντικὸν ἅμα καὶ φυσιολογικόν. Ἐξαιρετέος μόνος ὁ Κασταργῆς, ὁ κοινὸς καὶ ἀδιάφορος μνηστήρ, σταφιδέμπορος, τύπος ὅμως σημερινοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμποροπλοιάρχου, πολλάκις ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ παραγενομένου, ὃν ἴσως ἐκ τοῦ ἀληθοῦς ἢ συγγραφεῖς ἀντέγραψεν.

Ἡ Καλλιόπη Σταύρου, ἡ ἡρώϊς, τυγχάνει ἐν τῶν ἠθικῶν ἐκείνων ὄντων, ἐν τῇ ψυχολογικῇ συνθέσει τῶν ὁποίων ἡ Δ^ος Σεράου θαυμάσια ἀπεργάζεται. Εἶναι Ἑλληνὶς ἀνατραφεῖσα ἐν Παρισίοις· ἀλλ' ὅ,τι παρὰ τῇ γυναικί καλεῖται ψυχῇ, καρδίᾳ, παρὰ ταύτη εἶναι αἰνίγμα, οὐτινος καὶ αὐτὸ τὸ θανάσιμον ἄλμα ἀμφίβολος λύσις ἀπομένει.

Ὁ Παῦλος De Johanna, ἐκεῖνος, εἶναι ὁ κοινός, παρανοούμενος, Βυρῶνιος τύπος. Κορράδος τις ἢ Λάρας, μὴ ἔχων ὅμως τὴν δύναμιν νὰ φέρῃ ἐν τῇ ζωῇ του τὸ μοιραῖον ἐγκλημα, ὅπερ, ὡς ἐν τάφῳ μυστηριώδει, λανθάνει ἐν τῷ παρελθόντι τῶν δύο ἐκείνων. Ἰταλὸς ἢ Δαλματίας ζήσας ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀνὰ τὸν κόσμον, σχεδὸν ἀπατρίσι· ἔχων οὐλὴν τὴν μέλαιναν κόμην, βαθεῖς καὶ μυστηριώδεις τοὺς μέλανας ὀφθαλμούς καὶ ἐπὶ τὸ ὄχρον μέτωπον οἰνεὶ κεχαράγμενην τὴν λέξιν fatalitá. Εἶδος πλανοδίου ἱππότου καὶ βάρδου ἅμα, ὅστις ἀγνωστον πόντον ἐρχεται καὶ ποῦ ἀγεῖ, βέβαιον ὅμως ὅτι μίαν ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀποστολήν: Poser ἐνώπιον τῶν γυναικῶν. Δὲν εἶναι ὁ αὐτὸς Δὸν Ζουὰν, εἰς ὃν ὁ Βύρων ἔδωκε τὰ πτερά του, ἀλλ' ὁ γυψ προσποιούμενος τὸν ἀετὸν.

οὐδαμῶς θὰ τοὺς ἀπαντήσῃ ἡ Δ^ος Σεράου ἐν Ἑλλάδι, ἔνθα αἱ νεάνιδες, καὶ ἂν ἔτι ἐν Παρισίοις ἀνετράφησαν, γνωρίζουσιν ὅμως ν' ἀγαπῶσιν ὡς Ἑλληνίδες πάντοτε— μετ' ὀλιγωτέρων στιγμῶν καὶ θυμηδεστέρων μειδιαμάτων—καὶ οἱ De Johanne ἐκλείπουσιν, ἀφανίζονται πρὸ τοῦ σφριγῶντος διδάκτορος τῆς Νομικῆς, ἐπιδιδόμενου εἰς τὸ ἐμπόριον ἢ τὴν μακρὰν, ἐπίπονον ἀνάβασιν τῆς πολιτικῆς πυραμίδος πειρωμένου, τύποι οὗτοι τοσοῦτον σπάνιοι ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ καθ' ὅσον, κατ' ἀντίθετον ἀναλογίαν, παρ' ἡμῖν πλεονάζουσιν.

Ὅταν ἡ Δ^ος Σεράου γνωρίσῃ ἐκ τοῦ ἐγγύς τὴν ἡμετέραν Ἑλλάδα, τὴν ἐαυτῆς πατρίδα, ὅταν καὶ πάλιν ἀναπνεύσῃ τὸν ἀέρα αὐτὸν, ὃν γεννηθεῖσα πρῶτον ἀνεπνεύσε, καὶ διὰ τοῦ βλέμματός της περιβάλλῃ τὴν φύσιν αὐτὴν, ἥς αἱ μυστικαὶ καὶ ἄφατοι ἀρμονίαι καὶ αἱ ἀπαρμιλλῶς διαγραφόμεναι νοηταὶ εἰκόνες ἀπετυπώθησαν τὸ πρῶτον ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ της ψυχῇ, ὅταν καὶ πάλιν ἡ συμπατριῶτις τοῦ Βασιλεῖαδου πατήσῃ τὰς ἀκτὰς τῆς γενεθλίου γῆς καὶ διὰ τοῦ βλέμματος βοηθούμενου ὑπὸ τῆς φαντασίας περιβάλλῃ ἔνθεν μὲν τὴν Ὀλυμπίαν, ἀπέναντι δὲ καὶ ἐγγύτερον τὸ Μεσολόγγι, τοὺς δύο τούτους πόλους τοῦ παρελθόντος τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος, ἢ καλλιτέχνις ἐν αὐτῇ θ' ἀνακύψῃ Ἑλληνίς.

Εἶναι ὠραία ἡ Ἰταλία καὶ πλουσία εἰς ἀρμονίας καὶ χρώματα· ἀλλ' εἶναι μᾶλλον κυανοῦς τῆς Ἑλλάδος ὁ οὐρανὸς καὶ πλουσιώτερος εἰς ἄστρα· ἐπὶ δὲ τῶν ὁρέων της διακίτωνται πάντοτε οἱ θεοὶ, καὶ ἡ θάλασσα, ἀφ' ἧς ἡ Ἀφροδίτη ἀνέδου, μετὰ μείζονος φίλτρου καὶ βαθύτερον τὰς ἀκτὰς αὐτῆς περιβάλλει.

Μέσω ἀνθέων κηλούμενος, εὐώδης τῆς Ἰταλίας ὁ ἀήρ, ἀλλὰ βαρὺς, ζαλίζει ἢ ἀμαυροῖ τὸν νοῦν καὶ μεθύσκει τὴν καρδίαν· λεπτός καὶ διαυγής, οἰνεὶ ἄυλος, ὁ ἀήρ τῆς Ἑλλάδος πτεροῖ τὸν νοῦν μεταρσίον καὶ τὴν καρδίαν ὡς ἐν τιτανεῖσις στήθεσιν εὐρνομένην ἔνθου ποιεῖ. Ὁ μέγιστος τῶν Ἰταλῶν εἶναι ὁ Δάντης· ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἀγόμενος ἔφαλε τὰ σκότη καὶ τὸν Ἄδην, καὶ ἐν τῇ ὄνειρώδει λάμπει τοῦ Παραδείσου του σκοτοδινιᾶ καὶ ἀβέβαιον φέρει τὸ βῆμα. Ὁ Αἰσχύλος, ὁ Ἕλληνας, ἐπιβάς τοῦ Κουκάσου ὀρθοῦται μέχρι τοῦ Διός, ὃν ἀπειλεῖ διὰ τοῦ κεραυνοῦ νοός του.

Εἶναι μεγάλη ἡ Ῥώμη, ἐν ἧ τῆς Ἑσπερίας αἱ Μούσαι, ποικιλοχρόμους ἐσθῆτας τοσοῦτων διαφορῶν σχολῶν ἀναβαλλόμεναι, συναγείρονται· παρὰ τὸ Καπιτώλιον ὅμως ζοφερῶς μέχρι τοῦ νῦν δεσπόζει τὸ ἀθλιέστερον τερατούργημα τῆς ἀνθρωπίνου μικρονοίας, ὁ Πάπας. Ἄλλ' ἀναζῶσι καλαὶ αἱ Ἀθηναί, τοῦ Περικλέους ἀναπολοῦσαι, καὶ παρὰ τὸν Παρθενῶνα αἱ Ἑλληνίδες Μούσαι τὰ ὕψιστα πονήματα τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας ἐπιδεικνύσαι, καλοῦσιν ἐπὶ τὴν ἀνάστασιν τῆς Τέχνης.

Τὰ ἀσυνάρτητα ταῦτα καταπαύω εὐχόμενος ἵνα ὡς τάχιστα οἱ αὐτόθι τὸ «καλῶς ἦλθε» προσφωνήσητε τῇ Δ^ος Σεράου.

Ἄγγελος.

Οἱ τοιοῦτοι τύποι ἀρέσκουσιν ἔτι ἐν Ἰταλίᾳ. Ἄλλ'

Τύποις «ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ»